

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 4. štev. „Slov. Gospodarja“.

1887.

27. januarija.

140.

Ant. Mart. Slomška zbrani spisi.

Četrta knjiga.

Različno blago.

Zbral, uredil in izdal Mih. Lendovšek, župnik
Makolski. 1885.

(Dalje.)

16. „Poslednje sporočilo“. Ta razprava je odlomek iz doslej še ne natisnenega rokopisa: „Slovo duhovnim vajam na Slatini 1861“, katerega je urednik dobil iz zapuščine č. prošta ptujskega dr. Jan. Vošnjaka. Solze ti porosijo oči, ko bereš, kako lepo in ginjaivo se Slomšek poslavlja od svojih duhovnih bratov in jim priporoča vedno ljubiti te tri stvari: sv. kato-liško cerkev, avstrijsko cesarstvo in našo slovensko domovino, našo besedo materno, ki nam naj draga in ljuba bo, kakor naše svetlo okó. —

17. „Milo izdihovanje po miru“ kaže, kako miroljuben je bil Slomšek, in kako dobro je vedel, da je pravo blagostanje le v mirnih časih mogoče. — Razprave 18—30. drugega oddelka namenjene so „narodnemu gospodarstvu“. Da se more gospodarstvo razcvitati, treba je čas dobro porabiti. Zategadelj tudi Slomšek v 18. razpravi: „Vsakdanji račun“ kaže, da je čas naše najdražje blago in da je zguba zlatega časa resnično velika. Da bi si to tem bolj zapomnili, zapoje nam prelepo pesmico o „zlatem času“.

Prava kuga narodnemu gospodarstvu je vedno bolj in bolj se razširjajoče žganjepitje. To je tudi Slomšek že uvidel in se pri raznih prilikah ostro, pa lepo in podučljivo proti žganjepitju izrazil. Tako v posebni knjižici: „Čujte, čujte, kaj žganje dela l. 1847“, iz koje je vzeta 21. razprava: „Prijetli pomagajte!“ v „Drobtinah“ l. 1851. „Žganje in tobak“ (20. razpr. naše knjige); posebno pa v pastir-skem listu l. 1851., ki je v naši knjigi na str. 299.—313. priobčen z naslovom: 22. „Glas viši pastirja, s katerim želi ovarovati ljube Slo-vence“. Jako podučno razpravljajo se tú ti-le žalostni nasledki „žganopije“: 1. „Žganje uboža ljudi, cele rodbine, stariše in otroke nesrečne stori.“ 2. „Žganje dela nepokoj, boj in morije.“ 3. „Žganje človeku pamet jemlje, omami um in glavo toliko oslabi, da sam ne ve, kaj dela.“ 4. „Žganje ljudi, ki ga navadno pijejo, hitro postara in jih pomori.“ 5. „Žganje človeku vest zaduši in luč svete vere mu ugasne.“

6. „Žganje človeški rod kvari in ljudi na duši sirote in siromake stori.“ 7. „Žganje ljudi v železje hude navade zakuje in jih po ogla-jeni cesti vpelja.“ Jako podučne in zani-mive so tudi razprave: 19. „Potreben račun, katerega malokdo stori“. (Tu je govor o veliki potratu, ki ga provzročuje kajenje tobaka.)

23. „Črne bukve“. (Tu se razpravlja pi-janost.)

24. „Kruha, pa tudi nauka za uboge“. (Lepa pripovedka, ki je ob enem zanimiv do-nesek k zgodovini krompirja.)

25. „Kako se ob hudi uri obnašati?“

26. „O koleri nekaj“. Iz opazke uredni-kove izvemo, da je ta razprava spisana po knji-žici l. 1831. posebej izdani z naslovom: „Prepis enega pisma gospoda fajmoštra v Babolni na Tisi na Ogerskem, v katerem pišejo ta skrbni gospod, kako so srečno zdravili tiste, katere je bolezen kolera prijala. 8° str. 8.“

27. „Bog nas varuj samomora!“

Zdravja si voščimo, zdravja želimo sebi in drugim: kako pa naj zanj skrbimo, kaže nam lepo 28. razprava: „Bog daj zdravja!“ Raz-pravljajo se tu štiri za zdravje posebno po-trebne reči: I. Zdravi zrak. II. Zdrava jed. III. Zdrava pija. IV. Zdravo spanje. — Kako naj ima vsak kristijan svoje življenje ure-jeno, uči nas: 29. „Zlato ravnilo krščanskega življenja“. Po pravici končuje Slomšek to razpravo, v koji nam podaja obilo prelepih naukov gledé počitka, molitve, dela in za-užitka, s temi-le besedami: „Po tem zlatem ravnilu bomo srečno živeli, mirno umrli, ter bomo srečni in veseli vekomaj.“ „In kateri-koli se potem vodila ravnaajo, mir in milost bodi nad njimi.“ Gal. 6, 16. Amen.“

Kot nameček dodanih je na koncu tega po svoji vsebini izvrstnega oddelka še: 30. „De-set dobrih nasvetov“. (Konec prih.)

Nova cerkvice sv. Duha v Solčavi.

Iz Solčave hodijo v sosednjo Kaplo memo sv. Duha, kateremu je za pol ure oddaljen so-sed „sv. Lenart“ — podružna cerkev Železne Kaple na Koroškem.

Strmi hrib, na kojem je že več kakor pol-tretje sto let cerkev posvečena sv. Duhu stala, je blizo 4000 čevljev visok in ima še višje so-sede pred seboj. Proti solnčnemu izhodu Raduho

čijsko pogodbo z Rumunijo. Kri ni voda; in naša pogodba z Bosno, ki je bila s krvjo spisana, drži nekoliko močnejše.

Pa tudi drugi narodi so vže davno spoznali, kolike vrednosti so te vzhodne dežele za kupčijo in domačo obrtnijo. Zavidali so nam lego našega cesarstva, neprecenljivo lego pri vzhodnih vratih, reko Dunavo in nje močne pritoke, ki naše blago lahko nosijo proti vzhodu. Tega nam nobeden ne more vzeti — ali dosti drugega so nam vzeli, dokler nismo marali, ali smo premalo marali za svoj poklic.

(Konec prih.)

Kat. podporno društvo.

Odbor „kat. podpornega društva“ v Celju je bil k petindvajsetletnici škofovega posvečenja našega premil. gospoda knezoškofa. Njih prevzvišenosti s posebnim pismom častital. Na to je prejel ta-le pristrčni odgovor:

Slavno kat. podp. društvo!

Včeraj prejeta, pristrčno pisana in okusno opravljena adresa, s katero mi slavno društvo k petindvajseti obletnici mojega škofovskega posvečenja čestita, me je jako razveselila. Slavno društvo naj prejme za ta blagosrčni spomin mojo najtopplejšo zahvalo, pa tudi moje zagotovljenje, da če sem v teku let od onega dne, ko je bila mojim rokam izročena pastirska palica, lepe in meni iz toliko obzirov priljubljene Lavantinske škofije, kaj storiti zamogel za škofijo, za kat. cerkvo in za vernike, za odrasle kakor za otroke: mi služi v posebno veselje in tolažbo to, kar sem storiti zamogel za ustanovljenje in za vzdržanje zavoda šolskih sester in njihove slovenske šole za dekleta v Celji.

Slavno društvo mi želi, da učakam še tudi petdesetletni jubilej mojega škofovskega posvečenja.

To se sicer zamore komaj zgoditi, kajti Bog je že po naravi meje postavil človeški starosti, ki se prestopiti ne dajo.

Bodi vendar temu kakorkoli. Tega sme biti slavno društvo uverjeno: katerokoli število let mi je od Boga še odločeno, vselej bom rad in po moči podpiral težnje katoliškega podpornega društva, trdno zaupajoč, da ostane društvo tudi zanaprej zvesto svojemu imenu. — tedaj zares katoliško po mišljenju, po govorjenju in po dejanju.

Božji blagoslov bodi vsak čas nad slavnim društvom in nad posamnimi družbeniki!

V Mariboru dne 19. januarja 1887.

Jakob Maksimilijan,
knezo-škof Lavantinski.

Gospodarske stvari.

Čas za sekanje lesu.

Težko si gredo še v čem drugem misli toliko navskriž, kakor pri vprašanju, kedaj da kaže sekati lesu. Kmetu kaže še pač neko najbolj zima za to delo in zima je tudi sploh najprilavniša za to.

Kedar hočeš lesu, veš že tudi, čemu da ti bode in to ima veliko pri tem vprašanju. Ako ti je samo za to, da posekaš les, ker hočeš iz prostora, na katerem je bil doslej les, narediti si njivo ali vinograd ali sploh nekaj, kar ni več lesovje, tedaj sekaj, kedar ti je možno. Ako pa ti je za to, da doboš lesu za stavljenje, za žage, za kurjavo, tedaj pa je stvar že druga.

Veliko stori še tudi to, kako se les shranjuje, ali po koncu, ko se lahko hitro izsuši ali pa na kupu v gošči, kjer se vrši izsušenje le po malem. Kak in koliko trajen je les, kako vreme in kako mrčesje se nahaja v lesu — vse ni brez moči na les. Ne da se tajiti, da je v raznih časih razna mera mokrote v lesu in v času, ko je v lesovini malo mokrote, seče se les najugodniše. Kako ga spraviti domov, to potegne se vé, da tudi nekaj, toda eden čas je skoraj za vsako lesovino ugoden, to je pozna jesen ali pa prva zima. V tem času so drevesa nekako v počitku, les nima v njem toliko mokrote in to je imenitno, kajti se drevo ta čas ležje in hitreje izsuši. Tudi druge spremembe se ne godé ta čas v lesu — spremembe, ki so vselej na kvar trpežu lesu.

Isto nam kaže tudi izkušnja: kjer nam hodi za to, da trpi les, vselej je le tak, ki se je vsekal po zimi. Edino manjša drevesca, ki se rabijo za kole in ralice, kaže še le proti spomladi sekati, kajti se dajo bolj obeliti. Memo gredoč še omenimo, da se kol in ralica in sploh les, kar ga pride v zemljo, najpoprej obeli in če je mogoče, tudi obžgé.

Les za obroče pa terja skorjo in tedaj ga je sekati le v pozni jeseni ali pa v zimi, ta čas se ga drži skorja najtrše. Drugače pa je pri igličastem drevju, temu se vzame skorja in za to se seka v začetku poletja, dokler je v rasti. Kedar pa hočeš imeti tak les s skorjo vred, posekaj ga pa pusti ležati z vejevjem vred, dokler ne odpade igličje. Kdor hoče, da raste iz štorovja novo drevje, mora istotako jeseni ali v zimi sekati drevje, ker je ta čas ugoden za korenine. Iz štorov dreves, ki si jih poletu posekal, žene sicer drevje, toda slabše. Ako pa češ iz gošče njivo, tedaj ti kaže sekati les v poznem poletju, kajti tedaj iztrebiš najleže z drevjem tudi koreninje iz zemlje.

Vrbe za koše in locanje odreži pa rano spomladi. Tedaj je vrbje najprilavniše za rabo in povrhu tudi sadike ne trpé toliko škode.